

MTB - Påståenden och fakta om mobiltelefoni och hälsa

I debatten om utbyggnaden av den tredje generationens nät för mobiltelefoni, förekommer det ett antal dåligt grundade påståenden som upprepas så ofta att de riskerar att uppfattas som etablerade sanningar. Vissa av dessa påståenden eller ”myter”, kan bidra till att skapa en oro kring mobiltelefoni och basstationer, som i sin tur kan leda till onödigt lidande och eventuellt även ohälsa, för de personer som känner oro.

Några av de mest frekventa påståendena vill vi här ta upp och bemöta med etablerad fakta. Det är vår förhoppning att vi med detta ska kunna bidra till att debatten om 3G blir mer saklig och även dämpa den skrämselpropaganda som förekommer.

Påstående: 3G behövs inte

Fakta: I de GSM-nät som vi har idag, och använder till allt fler tjänster, håller utrymmet/kapaciteten på att ta slut. Det är bland annat därför som mobiltelefonin behöver byggas ut med ännu effektivare teknik och nya tilldelade frekvensband.

Påstående: Försiktighet tillämpas inte vid utbyggnaden av 3G

Fakta: En grundläggande förutsättning för att man ska kunna tillämpa miljöbalkens försiktighetsprincip, är att det är fråga om en olägenhet för människors hälsa, alltså störningar, som ur medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig, se 9 kap, 3 § i Miljöbalken.

Såväl Socialstyrelsen som Statens Strålskyddsinstitut har bedömt att basstationer för mobiltelefoni **inte** utgör någon strålskyddsrisik eller kan orsaka olägenhet för människors hälsa.

De internationella gränsvärdena för radiovågor som tillämpas i Sverige, innehåller stora säkerhetsmarginaler i sig. De nät som byggs för den tredje generationens mobiltelefoni har normalt - där människor vistas - en fältstyrka som understiger en hundradel av gränsvärdena, vilket innebär att en ytterligare stor försiktighet tillämpas.

Påstående: Forskningsläget är oklart, det finns ingen forskning om 3G (alt: Det finns bara en studie om hälsoeffekter från 3G)

Fakta: Under de senaste 60 åren har en omfattande forskning kring exponering för radiofrekventa fält bedrivits. Ett mycket stort antal studier har publicerats i vetenskapliga tidskrifter. Större delen av de studier som ligger till grund för de riskbedömningar som ICNIRP (Internationella kommissionen för icke joniserande strålning), WHO (Världshälsoorganisationen), EU och SSI (Statens Strålskyddsinstitut) gör är tillämpbara även inom det frekvensområdet som används för 3G.

WHOs och EUs expertgrupper, samt ett flertal nationella expertgrupper, har nyligen sammanfattat forskningsläget med slutsatsen att det inte finns några vetenskapliga belägg för skadliga hälsoeffekter från radiofrekventa fält från mobiltelefoner och deras basstationer. Denna slutsats skulle man inte kunna dra om man ansåg att forskningsläget var oklart.

Påstående: Mobiltelefonsignaler har andra egenskaper ur hälsosynpunkt än signaler från radio och TV

Fakta: Radiosignalerna från mobiltelefonisändare är mycket snarlika de från radio- och TV-sändare, både när det gäller frekvens och utseende. Allmänhetens exponering för dessa olika radiosignaler ligger i allmänhet på mycket låga nivåer. De påvisade biologiska effekterna, d v s termiska effekter (uppvärmningsrelaterade), som vid mycket höga intensiteter kan leda till hälsoeffekter, skiljer sig inte åt mellan de olika näten och de grundläggande gränsvärdena är desamma.

Påstående: Sverige har högst gränsvärden i världen

Fakta: I likhet med de flesta länderna i Europa, och ett stort antal länder i övriga världen, tillämpar Sverige de gränsvärden för radiovågor som utarbetats av ICNIRP (Internationella kommissionen för icke joniserande strålning) och som rekommenderas av WHO och EU.

Några länder i Europa har antagit gränsvärden som är lägre än i Sverige. Värdena är då satta på andra grunder än de vetenskapligt fastställda ICNIRP-värdena. Eftersom uteffekterna från basstationer i realiteten är så låga så byggs mobilnäten dock på samma sätt i dessa länder som i Sverige.

Påstående: ICNIRPs gränsvärden bygger på förlegad forskning och omfattar endast termiska effekter

Fakta: Forskning om radiovågor och hälsoeffekter har pågått i mer än 60 år. ICNIRP (Internationella kommissionen för icke joniserande strålning) har tagit hänsyn till alla relevanta studier - både gamla och nya - när man fastställt sina gränsvärden. Alla undersökta möjliga effekter har inkluderats i bedömningen, dvs termiska (uppvärmningsrelaterade) såväl som så kallade icke-termiska effekter. Eftersom man inte har funnit vetenskapliga belägg för icke-termiska hälsoeffekter, så har gränsvärdena satts för att med bred marginal skydda mot de sedan länge kända termiska effekterna.

Påstående: ICNIRP är finansierad av industrin

Fakta: ICNIRP (Internationella kommissionen för icke joniserande strålning) är en oberoende organisation som samarbetar med WHO. Medlemmarna i ICNIRP är forskare och sakkunniga från hela världen. Representanter för industrin får inte delta i ICNIRP. Inte heller tar ICNIRP emot bidrag från industrin.

Påstående: Holländsk studie visar att 3G leder till ohälsa

Fakta: Forskarna som har gjort studien varnar för att dra några slutsatser av studien innan den upprepats av andra forskare och resultaten blivit vetenskapligt accepterade.

Socialstyrelsen och SSI gör samma bedömning som den Holländska forskargruppen och ändrar därmed inte den riskbedömning som man tidigare har gjort.

Mer information via bifogad länk http://www.tno.nl/en/news/article_6363.html

Påstående: 2000 master har monterats ned i Spanien på grund av att befolkningen har blivit sjuka

Fakta: I verkligheten har några enstaka master demonterats, då det visat sig att de saknat giltigt bygglov, samt en mast som har flyttats pga av närboendes oro.

Påstående: Tyska läkare varnar för mobiltelefoni

Fakta: I det så kallade Freiburg-upproppet framför ett antal tyska läkare, främst verksamma inom det miljömedicinska området, en egen hypotes om att det skulle finnas ett orsakssamband mellan utveckling av ett antal olika sjukdomar/symtom och samhällsutveckling, där man helt godtyckligt har valt att inrikta sig på utvecklingen av mobiltelefonin. Detta gör man utan att ha någon vetenskaplig studie till grund eller någon annan form av vetenskaplig hänvisning.

Påstående: Mobiltelefoner och basstationer orsakar elöverkänslighet

Fakta: I broschyren "Strålning från Mobiltelesystem" utgiven av Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, PTS (Post- och Telestyrelsen), Socialstyrelsen och SSI (Statens Strålskyddsinstitut), vilka är de myndigheter som på olika sätt har ansvar för utbyggnaden samt även för hälso- och säkerhetsaspekter relaterade till mobiltelefoni, skriver man att:

"Elkänslighet har ofta beskrivits som hudrodnad, stickningar, klåda, yrsel, huvudvärk och hjärtklappning när personer vistas i närheten av elektrisk utrustning. Namnet har uppstått eftersom många drabbade själva förknippar obehagen med närhet till elektrisk utrustning.

Forskning har inte lyckats påvisa några samband mellan olika typer av besvär och olika elektromagnetiska fält. Många forskare anser att problemen kan orsakas av flera faktorer, kanske i kombination med varandra. Några faktorer förutom elektromagnetiska fält som har diskuterats är snabba variationer i ljusstyrka från lysrör, flimmer från bildskärmar, torr luft, hög rumstemperatur, vissa luftföroreningar, psykologiska orsaker och stress eller någon idag okänd faktor."

I Socialstyrelsens meddelandeblad nr 5/02 skriver Socialstyrelsen att:

"Sammanfattningsvis är det Socialstyrelsens uppfattning att det utifrån dagens kunskap inte finns skäl att anta att etablering av mobilbasstationer kan orsaka olägenhet för människors hälsa."

Påstående: En studie på möss visar att man kan bli steril av radiovågor från mobilmaster

Fakta: Det hävdas ibland att exponering från radiovågor kan orsaka sterilitet, med hänvisning till en grekisk studie. Att radiovågor, vid de låga nivåerna från mobilmaster och andra radiosändare, påverkar fertiliteten har dock mycket bristfälligt vetenskapligt stöd. Enligt en lång rad expertutredningar, som väger samman resultat från alla tillgängliga studier, finns det inget stöd för att låga nivåer av radiovågor påverkar vare sig fertilitet eller fosterutveckling.

Påstående: Blodet kan klumpa ihop sig av mobilstrålning

Fakta: Den svenska studie om de så kallade dispersionskrafterna mellan blodkroppar, som påståendet grundar sig på, har fått mycket stark kritik från andra forskare. Man har till och med visat att rapporten innehåller allvarliga svagheter och ett felaktigt antagande vilket leder till att de slutsatser som dragits inte är korrekt underbyggda.

Påstående: Exponering från andra personers mobiltelefoner är en underskattad hälsorisk

Fakta: SSI skriver i en kommentar till detta påstående att det inte finns vetenskapliga belägg för att användning av mobiltelefoner överhuvudtaget skulle kunna utgöra någon hälsorisk, varken egen användning eller andras. De elektromagnetiska fälten från mobiltelefoner avtar mycket snabbt med avståndet, så att exponeringen från någon som använder telefonen en bit bort är mycket liten.

Påstående: Strålningsfria/lågstrålande zoner bör införas i kommunerna

Fakta: Det ställs ofta krav på att kommunerna ska inrätta så kallade "strålningsfria, lågstrålande eller mastfria zoner". Man avser då områden där man skulle begränsa utbygganden av mobiltelefonin, d v s områden där mobilnäten inte har täckning. Det finns idag ett antal rikstäckande trådlösa kommunikationsnät, till exempel TV (analog och digital), FM-radio samt olika lokala nät för till exempel räddningstjänst, transportföretag m m. Det finns även privata radiosändare, som kan vara många gånger kraftigare än basstationerna i mobilnäten. Det innebär att även om man idag kan finna ett område där de olika rikstäckande näten inte har fullgod täckning, så finns det inte möjligheter att begränsa andra trådlösa nät eller sändare i dessa områden.

Att inrätta så kallade "strålningsfria/lågstrålande zoner" vore bedrägligt mot de personer som skulle välja att bosätta sig i ett sådant område.

Avslutningsvis ett citat från Miljöminister Lena Sommestad:

"Sverige hör till de länder som har kommit längst i Europa när det gäller att skydda människor från allvarliga hälso- och miljörisker i form av kemikalier, bekämpningsmedel, joniserande strålning etcetera. Grunden till vår framgång ligger i att vi alltid – i konfrontation med skeptiker och mäktiga ekonomiska intressen – har kunnat försvara vår politik med väl underbyggda argument. Vi måste arbeta på detta sätt, även när det gäller icke-joniserande strålning."

Mats Holme, MTB – MobilTeleBranschen